

Mail: haohao0405@gmail.com

PHÒNG GD VÀ ĐÀO TẠO

**ĐỀ THI HỌC SINH GIỎI NĂM HỌC 2023-
2024**

ĐỀ CHÍNH THỨC

Môn: Ngữ văn - Lớp 9

Thời gian làm bài: 150 phút

Đề thi gồm: 02 trang

Phần I. Đọc - hiểu (6.0 điểm)

Đọc ngữ liệu sau và thực hiện các yêu cầu:

Trong điều kiện kinh tế xã hội của Việt Nam nói riêng và bối cảnh toàn cầu nói chung, càng ngày chúng ta càng nhận ra tầm quan trọng của việc học các kỹ năng sống để ứng phó với sự thay đổi, biến động của môi trường kinh tế, xã hội và thiên nhiên. Đặc biệt là với lứa tuổi dậy thì, khi các em bước vào giai đoạn khủng hoảng lứa tuổi quan trọng của cuộc đời. Từ những phân tích trên cho thấy, tuổi trẻ hiện nay phải tự đương đầu với nhiều vấn đề tâm lý xã hội phức tạp trong cuộc sống. Ngoài kiến thức, mỗi học sinh đều cần trang bị cho mình những kỹ năng để ngày càng hoàn thiện bản thân và phát triển cùng với sự phát triển của xã hội. Mục tiêu giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trung học là giúp các em có khả năng: Làm chủ bản thân, thích ứng và biết cách ứng phó trước những khó khăn trong cuộc sống hàng ngày. Rèn cách sống có trách nhiệm với bản thân, gia đình, cộng đồng; mở ra cơ hội, hướng suy nghĩ tích cực, tự tin, tự quyết định và lựa chọn những hành vi đúng đắn... Những người có kỹ năng sống là những người biết làm cho mình và người khác cùng hạnh phúc. Họ thường thành công hơn trong cuộc sống, luôn yêu đời và làm chủ cuộc sống của chính họ. Các cá nhân thiếu kỹ năng sống là một nguyên nhân làm nảy sinh nhiều vấn đề xã hội. Giáo dục kỹ năng sống có thể thúc đẩy những hành vi mang tính xã hội tích cực và do vậy sẽ làm giảm bớt tệ nạn xã hội. Kỹ năng sống góp phần thúc đẩy sự phát triển cá nhân và xã hội, ngăn ngừa các vấn đề về sức khỏe, xã hội và bảo vệ quyền con người. Giáo dục kỹ năng sống giúp con người sống an toàn, lành mạnh và có chất lượng trong một xã hội hiện đại.

(Trích “Cẩm nang Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trung học”, NXB Giáo dục Việt Nam, 2010, tr.9)

Câu 1 (1.0 điểm). Xác định vấn đề nghị luận của ngữ liệu trên? Theo ngữ liệu, giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trung học nhằm hướng tới mục tiêu nào?

Câu 2 (1.0 điểm). Chỉ ra và gọi tên 02 (hai) phép liên kết trong ba câu văn sau: *Những người có kỹ năng sống là những người biết làm cho mình và người khác cùng hạnh phúc. Họ thường*

thành công hơn trong cuộc sống, luôn yêu đời và làm chủ cuộc sống của chính họ. Các cá nhân thiếu kỹ năng sống là một nguyên nhân làm nảy sinh nhiều vấn đề xã hội.

Câu 3 (1.0 điểm). Tại sao tác giả lại cho rằng: "*Giáo dục kỹ năng sống giúp con người sống an toàn, lành mạnh và có chất lượng trong một xã hội hiện đại*"?

Câu 4 (1.0 điểm). Tác giả đã gửi gắm những thông điệp gì qua ngữ liệu trên? Thông điệp nào có ý nghĩa nhất đối với em? Vì sao?

Câu 5 (2.0 điểm). Từ nội dung ngữ liệu phân đọc - hiểu, kết hợp với hiểu biết xã hội, em hãy viết một đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của mình về ý kiến "*Rèn luyện kỹ năng sống cũng quan trọng như việc tích lũy kiến thức*".

Phần II. Viết (4.0 điểm)

Nhà phê bình văn học Lê Ngọc Trà cho rằng: "*Nghệ thuật bao giờ cũng là tiếng nói của tình cảm con người, là sự tự giải bày và gửi gắm tâm tư*".

Hãy làm sáng tỏ ý kiến trên qua truyện ngắn sau:

HƯƠNG HOA HOÀNG LAN

Những chồi xuân lặng lẽ nhú lên từ cành cây khô cằn. Chỉ mấy ngày sau, cả cây hoàng lan đã khoác trên mình một màu xanh nõn nà. Một chiếc áo được dệt từ hàng vạn, vạn chồi non. Trông cây hoàng lan thật đẹp nhưng cũng vô cùng giản dị. Hà đẩy cánh cổng gỗ nặng trĩu để bước vào vườn với bà. Cô bé ngược nhìn cây hoàng lan, nó như một cậu anh cả trong vườn, to lớn, vững chắc...

– Bà ơi, cây hoàng lan này có lâu chưa bà?

Bà cười, tay bà vẫn cẩn thận gài những nhánh cây nhót phủ đầy hoa trắng ngà vào hàng rào:

– Nó có từ lâu lắm, hồi bằng các cháu, bà đã thấy nó to và cao như thế này rồi. Bao năm trôi qua, cứ tưởng nó sẽ già đi, nhưng không, mỗi mùa xuân tới nó lại trẻ trung như hồi nào.

– Bà ơi, thế bà có biết ai trồng nó không hả bà? Bà lắc đầu:

– Hồi trước, bà cũng hỏi như cháu ấy, nhưng chẳng ai biết.

Hà đến bên cây hoàng lan, thân nó mốc thối và nứt nẻ. Những chú kiến đen hối hả leo cây. Từ trên cành cây cao, đôi chim sâu chuyền cành tíu tít.

– Cháu biết không, cứ mỗi dịp cây hoàng lan ra hoa thì cả vùng này thơm nức...

– Bà ơi, bên kia sông có người thấy hương của cây hoàng lan này không? – Hà tò mò hỏi.

– Có chứ! Hương hoa lan còn bay xa hơn nữa cháu ạ.

– Xa nữa cơ ạ? Con sông rộng thế mà gió cũng đưa nó qua sông được bà nhỉ...

Bà dừng tay, đôi mắt nhìn xa xôi:

– Hồi ông đi bộ đội, thư nào về ông cũng hỏi cây hoàng lan. Ông nhớ nó lắm. Rồi ông bảo bà gửi cho ông mấy cánh hoa vàng của cây hoàng lan này.

– Bà có gửi cho ông không? – Hà chăm chú. Bà gật đầu rồi dắt Hà vào nhà. Bà lần mở cái rương mây nhỏ trên đầu giường và lấy ra mấy cánh hoa đã héo quắt queo và đen sẫm lại.

– Những cánh hoa này đây cháu ạ. Các chiến sĩ trong đơn vị đã tìm thấy nó ở dưới đáy ba lô của ông... Hà run run đỡ những cánh hoa hoàng lan từ trong tay bà. Cô bé ngược đôi mắt tròn xoe nhìn lên ban thờ. Hà thấy bà cũng nhìn theo... Bây giờ thì cô bé đã hiểu vì sao bà yêu quý cây hoàng lan và mảnh vườn này đến thế. Những cánh hoa hoàng lan đã đen sẫm trên tay Hà như vẫn còn phảng phất hương thơm.

(Truyện ngắn của Nguyễn Phan Khuê)

Nhà báo, nhà văn Nguyễn Phan Khuê, sinh năm 1971, tại Mão Điền, Thuận Thành, Bắc Ninh; có bút danh Khuê Phan, hiện đang đảm nhiệm vị trí Tổng Biên tập Báo Thiếu Niên Tiền Phong và Nhi Đồng. Là một người yêu văn chương, dành nhiều tâm huyết cho sự nghiệp chăm

sóc, giáo dục và vun đắp những giá trị tinh thần cho nhiều thế hệ thiếu nhi măng non. Tác giả luôn thu xếp công việc để viết cho các bạn đọc nhỏ tuổi của mình.

-----HẾT-----

Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm.

Họ, tên thí sinh:..... Số báo danh:

**PHÒNG GD VÀ ĐÀO TẠO
TP. RẠCH GIÁ**

**HƯỚNG DẪN CHẤM ĐỀ THI HSG KHỐI 9
NĂM HỌC 2023-2024**

Môn: Ngữ văn

I. ĐỌC HIỂU (6.0điểm)

Câu	Yêu cầu cần đạt	Điểm
1	<p>- Xác định đúng vấn đề nghị luận của ngữ liệu (0.5 điểm). Vai trò/ Tầm quan trọng/ Sự cần thiết của việc giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trung học.</p> <p>- Chỉ ra đúng mục tiêu của giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trung học (0,5điểm).</p> <p>Theo đoạn trích, mục tiêu của giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trung học là giúp các em có kỹ năng làm chủ bản thân, thích ứng và biết cách ứng phó trước những khó khăn trong cuộc sống hàng ngày, rèn cách sống có trách nhiệm với bản thân, gia đình, cộng đồng; mở ra cơ hội, hướng suy nghĩ tích cực, tự tin, tự quyết định và lựa chọn những hành vi đúng đắn...</p> <p><i>* Lưu ý:</i></p> <p>- <i>Hs trả lời đúng mỗi ý cho 0,5 điểm</i></p> <p>- <i>Trả lời sai hoặc không trả lời thì không cho điểm</i></p>	1,0
2	<p>Chỉ ra và gọi tên đúng mỗi phép liên kết (0,5 điểm)</p> <p>- Phép thế ở câu 1 và câu 2: Từ “Họ” ở câu 2 thay thế cho cụm từ “<i>Những người có kỹ năng sống</i>” ở câu 1.</p> <p>- Phép lặp ở câu 1 và câu 3: Cụm từ “<i>kỹ năng sống</i>” ở câu 1 được lặp lại ở câu 3.</p> <p>- <i>HS có thể diễn đạt cách khác nhưng đảm bảo đúng theo yêu cầu vẫn cho điểm tối đa.</i></p> <p>- <i>Trả lời sai hoặc không trả lời thì không cho điểm</i></p>	1,0
3	<p>Giải thích đúng điều tác giả nói. Mỗi ý đúng (0,5 điểm)</p> <p>+ Vì đó là nội dung giáo dục hướng cho con người biết sống vui khỏe, làm chủ và bảo vệ chính mình.</p> <p>+ Giáo dục kỹ năng sống còn giúp chúng ta có những suy nghĩ tích cực, tự tin, tự quyết định và lựa chọn những hành vi đúng đắn trong những tình huống cụ thể của cuộc sống.</p> <p>- <i>HS có thể diễn đạt cách khác nhưng đảm bảo ý vẫn cho điểm tối đa.</i></p> <p>- <i>Trả lời sai hoặc không trả lời thì không cho điểm</i></p>	1.0
4	<p>- Trả lời đúng các thông điệp (0,5 điểm)</p>	1,0

	<ul style="list-style-type: none"> + Kỹ năng sống có vai trò rất quan trọng đối với tất cả mọi người, nhất là giới trẻ. + Phải có mục đích sống, có lý tưởng và có hướng đi đúng đắn. + Mỗi người cần phải làm chủ bản thân mình, có suy nghĩ tích cực, tự tin và luôn chịu khó học hỏi, tự xây dựng kỹ năng cho riêng mình. + Mỗi người cần thường xuyên trau dồi, rèn luyện, bồi dưỡng kỹ năng sống – kỹ năng mềm để dễ dàng thích nghi với cuộc sống hiện đại. <p>- Chọn và lý giải đúng (0,5điểm)</p> <p><i>Lưu ý: HS có thể diễn đạt cách khác nhưng đảm bảo ý vẫn cho điểm tối đa.</i></p> <p>- Trả lời sai hoặc không trả lời thì không cho điểm</p>	
5	Từ nội dung ngữ liệu phần đọc – hiểu, kết hợp với hiểu biết xã hội, em hãy viết một đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của mình về ý kiến “ <i>Rèn luyện kỹ năng sống cũng quan trọng như việc tích lũy kiến thức</i> ”.	2.0
	a. Đảm bảo yêu cầu về hình thức đoạn văn và yêu cầu về dung lượng.	0,25
	b. Xác định đúng vấn đề nghị luận: trình bày suy nghĩ của mình về ý kiến “ <i>Rèn luyện kỹ năng sống cũng quan trọng như việc tích lũy kiến thức</i> ”.	0,25
	c. Triển khai vấn đề nghị luận: Bày tỏ suy nghĩ về vấn đề bằng lập luận chặt chẽ với lí lẽ, dẫn chứng phù hợp, thuyết phục. Dưới đây là gợi ý triển khai: * Mở đoạn: Giới thiệu vấn đề nghị luận * Thân đoạn: - Giải thích: Kỹ năng sống là các kỹ năng mà con người tự trang bị cho bản thân để giải quyết các vấn đề, các tình huống đặt ra trong đời sống thường nhật như: kỹ năng giao tiếp, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng sinh tồn... Kỹ năng sống được hình thành không phải một sớm một chiều mà cần có thời gian rèn luyện, bồi đắp qua thực tế, qua việc con người tiếp xúc, hành xử hằng ngày. + Kiến thức là những hiểu biết, những tri thức được lấy từ sách vở. Để có kiến thức, mỗi người phải không ngừng tiếp thu từ sách vở, tích lũy những hiểu biết về nhiều mặt của cuộc sống + “ <i>Việc rèn luyện kỹ năng sống cũng cần thiết như việc tích lũy kiến thức</i> ”: khẳng định vai trò và ý nghĩa quan trọng của việc trau dồi kỹ năng sống và tri thức, tránh lối sống lệch lạc, thiên về những kiến thức sách vở mà thiếu đi những kỹ năng đời thường. - Phân tích lí giải vấn đề: Tại sao rèn luyện kỹ năng sống cũng cần thiết như tích lũy kiến thức? Để giải quyết những tình huống trong đời sống, đạt đến những thành công trong sự nghiệp, con người không chỉ cần đến kiến thức. + Kiến thức là nền tảng hiểu biết, cần thiết cho việc giải quyết	1.0

	<p>những vấn đề chuyên môn. Nhưng để đối phó với những vấn đề phát sinh vô cùng phong phú của đời sống, con người cần phải trang bị cho mình những kỹ năng sống khác. Bởi vì nếu chỉ có kiến thức mà không có kỹ năng sống, con người sẽ trở nên thụ động trong những kiến thức mình có mà không thể vận dụng nó vào thực tế cuộc sống.</p> <p>+ Trang bị nhiều kỹ năng sống giúp con người luôn bình tĩnh, chủ động, xử lý nhanh nhạy, khéo léo trong mọi tình huống; kết nối, xây dựng và duy trì những mối quan hệ tốt đẹp; hoàn thiện năng lực, tính cách, khẳng định và nâng cao giá trị bản thân để có được thiện cảm trong mắt mọi người.</p> <p>D/C: Chẳng hạn, trong học tập, để có thể giải quyết tốt một bài tập nhóm được giao, mỗi học sinh không chỉ cần trang bị những kiến thức nền tảng mà còn cần phải có kỹ năng làm việc nhóm, tương tác với các bạn khác trong nhóm.</p> <p>+ Cân bằng giữa kiến thức và kỹ năng sống giúp cuộc sống con người thêm ý nghĩa và có thể tạo ra nhiều giá trị thực sự trong cuộc sống.</p> <p>- Phê phán những lối sống lệch lạc, chỉ chú trọng vào những kiến thức sách vở mà thiếu đi những kỹ năng sống (căn bệnh lý thuyết, căn bệnh của nhiều sinh viên khi ra trường không có kinh nghiệm giải quyết những vấn đề thực tiễn của công việc và đời sống).</p> <p>- Bài học nhận thức – hành động:</p> <p>+ Nhận thức: Kỹ năng sống có vai trò rất quan trọng đối với tất cả mọi người, nhất là giới trẻ.</p> <p>+ Cách thức để trang bị kỹ năng sống: Bên cạnh thời gian dành cho học tập, tích lũy kiến thức sách vở, mỗi người cũng cần dành thời gian để tham gia các hoạt động xã hội, giao tiếp với những người xung quanh. Mỗi người cũng có thể tự trang bị kỹ năng sống bằng cách quan sát, học hỏi những điều hay, điều tốt từ những người xung quanh mình, tự trải nghiệm cuộc sống với những hoạt động như đi du lịch, tham gia các chương trình, hoạt động đoàn thể, cộng đồng.</p> <p>* Kết đoạn: Khẳng định việc tự trang bị kỹ năng sống là cần thiết. Câu nói đưa ra là một bài học vô cùng có ý nghĩa, đặc biệt đối với thế hệ trẻ ngày nay, khi mà những kỹ năng sống, kỹ năng ứng xử dần bị coi nhẹ.</p>	
	d. Chính tả, ngữ pháp: Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ nghĩa, ngữ pháp tiếng Việt.	0,25
	e. Sáng tạo: Thể hiện sâu sắc về vấn đề nghị luận; có cách diễn đạt mới mẻ.	0,25

II. VIẾT

Câu	Yêu cầu cần đạt	Điểm
	Nhà phê bình văn học Lê Ngọc Trà cho rằng: “Nghệ thuật bao giờ cũng là tiếng nói của tình cảm con người, là sự tự giải bày và	4.0

	<p><i>gửi gắm tâm tư</i>”.</p> <p>Hãy làm sáng tỏ ý kiến trên qua truyện ngắn sau: Hương hoa hoàng lan.</p>	
1	<p>a. Đảm bảo cấu trúc của một bài văn nghị luận văn học: Có đầy đủ các phần <i>mở bài, thân bài, kết bài</i>.</p>	0,25
	<p>b. Xác định đúng vấn đề nghị luận: Chứng minh câu nói: “<i>Nghệ thuật bao giờ cũng là tiếng nói của tình cảm con người, là sự tự giải bày và gửi gắm tâm tư</i>” (Lê Ngọc Trà) qua truyện ngắn “Hương hoa hoàng lan” của Khuê Phan.</p>	0,25
	<p>c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm, thể hiện sự nhận thức sâu sắc và vận dụng tốt các thao tác lập luận; có sự kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng.</p>	
	<p>* Giải thích:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Nghệ thuật</i>: là toàn bộ các sáng tác thuộc các thể loại văn, thơ, nhạc, họa,... - <i>Nghệ thuật bao giờ cũng là tiếng nói của tình cảm con người, là sự tự giải bày và gửi gắm tâm tư</i>: Tác phẩm nghệ thuật thể hiện tình cảm, cảm xúc của con người, giúp con người giải bày và gửi gắm tâm tư, nỗi niềm,... - Ý kiến trên khẳng định nội dung của tác phẩm nghệ thuật là tình cảm, tâm tư của con người. 	
	<p>*Giới thiệu tác giả, tác phẩm, vấn đề nghị luận</p> <ul style="list-style-type: none"> - Giới thiệu về tác giả Khuê Phan và tác phẩm "Hương hoa hoàng lan". - Nêu vấn đề nghị luận: Tác phẩm “Hương hoa hoàng lan” của Phan Khuê là <i>tiếng nói của tình cảm, là sự tự giải bày và gửi gắm tâm tư</i>. <p>*Phân tích, chứng minh:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Truyện ngắn “Hương hoa hoàng lan”: là tác phẩm nghệ thuật bộc lộ tình cảm và gửi gắm tâm tư của tác giả về tình cảm thủy chung, sự ghi nhớ, biết ơn của những người còn sống để người ra đi không bị biến mất mà luôn hiển hiện thật đẹp trong cuộc sống qua hình ảnh nhân vật người bà và cô bé trong truyện. + Cô bé có tích cách thơ ngây, luôn thắc mắc với mọi thứ xung quanh mình. + Bà thì dịu dàng, sẵn sàng giải đáp những thắc mắc của cháu và là người phụ nữ giàu cảm xúc, luôn nhớ về hình ảnh của người chồng, giữ mãi bông hoa hoàng lan ở đáy ba lô như là bảo vật còn sót lại tựa như kỉ niệm về chồng mình. <p>* Đánh giá chung:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Hương hoa hoàng lan” là một tác phẩm nghệ thuật đặc sắc. + Tuy là mẫu truyện ngắn nhưng lại đọng đầy cảm xúc, truyện không có cao trào, kịch tính chỉ có sự nhẹ nhàng tựa như kể về một câu chuyện cổ tích. + Ngôn từ giản đơn, khắc họa được khung cảnh vườn hoa tựa như cổ tích. 	2,5

	<p>+ Sử dụng chi tiết hình ảnh tiêu biểu đặc sắc thể hiện chủ đề: Cây hoàng lan nở rộ, phủ kín một khu vườn nhỏ với màu sắc rực rỡ và hương thơm ngát; ... Chi tiết những cánh hoa đã héo khô được nâng niu cất giữ, để thể hiện ý nghĩa sâu sắc: hương thơm không phải chỉ của loài hoa ngát hương này mà hơn thế, đó là hương thơm của tình cảm thủy chung, là sự ghi nhớ của những người còn sống với người đã mất.</p> <p>+ Nội dung truyện gợi cho người đọc cảm xúc bồi hồi, thương tiếc.</p> <p>- Nội dung: Đằng sau câu chuyện nhỏ còn ẩn chứa một lời nhắn gửi, một “điều gì đó” bé nhỏ nhưng ấm áp, giản dị mà thiêng liêng về tình yêu gia đình, lòng biết ơn... Khi người lớn biết dạy trẻ trân quý với những kỷ niệm của cha ông, những kỷ niệm của chính mình trong đời sống thường ngày, tâm hồn trẻ sẽ tràn đầy lòng biết ơn, tình yêu cuộc sống, biết trân trọng những điều đẹp để sống nhân ái – đó chính là những giá trị mà chúng ta hướng đến.</p>	
	d. Chính tả, ngữ pháp: Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ nghĩa, ngữ pháp tiếng Việt.	0,5
	e. Sáng tạo: Thể hiện sâu sắc về vấn đề nghị luận; có cách diễn đạt mới mẻ. Có hình thức viết sáng tạo, hấp dẫn...	0,5

(Giám khảo vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm)